

Glada Hudik

2007

Varvetområdet i Hudiksvall

Med anledning av Hudiksvalls kommuns förslag till ny detaljplan för Varvetområdet i Hudiksvall har under-tecknad följande att anföra:

Hudiksvalls kommuns BAKGRUND och MOTIVERING:

Marken har idag låg exploateringsgrad och bebyggelsestrycket börjar öka i området.

Syftet med ny detaljplan är att klarlägga mark- och vattenanvändning inom varvetområdet.

I båthamnen söder om trämagasinen behövs fler båtplatser. Marken vid båthamnen är attraktiv med sydvästläge mot havet och närhet till centrum.

Järnhandeln har uttryckt behov av större lokaler. Företaget Sunfab växer och behöver fler parkeringsplatser. Sunfab vill exponeras tydligare för att förbättra sitt marknadsläge.

Den visionsskiss som är framtagen på uppdrag av Hudiksvalls kommun omfattar området från Gula magasinen vid Hamngatan i nordväst till Fortum

kraftvärmeverk i sydöst.

Visionsskissen skall visa en god gestaltning och markanvändning längs norra hamnstråket.

Bilden hämtad från kommunens vision

Småbåtshamnen i förändring. De föreslagna byggnaderna visar tydligt vilken liten respekt planerna har för den kulturhistoriska miljö som varvetområdet utgör.

Medverkande konsulter har varit Elin Andersson och Johan Skoog. Johan Skoog arkitektkontor AB samt Stefan Elfving och Tomas Andersson, WSP Samhällsbyggnad i Gävle. Illustrationer och layout av Elin Andersson och Stefan Elfving.

Hudiksvall har en identitet och själ.

Visst, skall vår stad utvecklas och visst kan vi acceptera en viss omvandling av hamnområdet, men det skall vara miljöer och byggnader som på ett ödmjukt sätt är anpassade till områdets karaktär.

Hudiksvalls historia är i mycket hamnens historia. Hamnen var den avgörande orsaken till stadsgrundandet och den var en förutsättning för att staden överlevde. Området runt hamnen in-

nehåller idag ett flertal objekt, som vittnar om utvecklingen, objekt som inte bara i sig har ett högt kulturhistoriskt värde, utan som också kan berätta om stadens historia.

Historia kan ha så många innebörder för oss. I den abstrakta historieundervisningen i skolan lärde vi oss en del om olika händelser genom århundraden. Vi fick läsa om Nyköpings gästgärd, Arboga riksdag, freden i Bröm-

Text och bild
Roland Waax
augusti 2007

sebro, slaget vid Brunkeberg osv.

När man nu letar spåren efter dessa historiska händelser, finns det numera bara kvar som en fantasi, som ett namn.

För att hålla vår lokala historia vid liv är det viktigt att bevara våra kulturhistoriska miljöer.

Våra minnen av händelser och människor är ofta knutna till byggnader och miljöer. Om dessa försvinner förlorar man plattformen för dessa minnen. Vilken historia premierar vi och vilken vill vi befria oss ifrån? Vem skall välja? Vem låter vi välja i vårt ställe?

Många städer blev efter de omfattande rivnings raserierna på 60-70-talet förvånansvärt lika. Vart kom all betong ifrån och var tog alla idyller vägen.

Ibland vet man inte vilken stad man befinner sig i. Varuhus och affärer ser lika ut, gatunamnen är detsamma och städerna har i stort sett, samma arkitektur.

Städerna har berövats sin identitet och själ.

För att samtidigt kunna bevara och förändra i Hudiksvall, där hamnområde är en viktig del i stadens själ, är det nödvändigt att känna till vilka krafter som gjort att den ser ut som den gör och

hur innevånarna under flera hundra år har utnyttjat och format staden. Det är lätt att vi förändrar sådant som utgör stadens själ och identitet, och då är det inte längre Hudiksvall som är kvar, det har blivit en kopia av någon annan stad.

Det är därför viktigt vid en eventuell utveckling av området att med ett gemensamt planeringsperspektiv se till att behålla Hudiksvalls småskalighet och inte bygga bort ett eventuellt kommande tillväxtbehov i hamnen.

Förändringar i området måste därför göras på ett sådant sätt att spåren efter tidigare generationer inte utplånas eller blir svåra att förstå. Än har inget kommit till stånd av ny bebyggelse, men man kan ändå ana något av målsättningen genom att betrakta de presenterade

illustrationerna. Såsom redovisas i den illustrerade visionen tar inte förslaget och arkitekturen sitt avstamp från vare sig historia eller hamnområdets åldriga och känsliga karaktär. Hushöjderna och arkitekturen på det nya förslaget passar inte in i den småskalighet som råder i området.

Mer än 100 år gamla sjöbodnar som ger varvetområdet en speciell och åldrig karaktär.

Varför måste gamla miljöer offras?

Bäste beslutsfattare!

Gör inte som dina företrädare har gjort de sista 50-60 åren och sanera bort gamla och vackra byggnader och miljöer som ger människan minnen, trygghet och staden en karaktär.

Hur ser din stad ut idag?

Vad upplever Du av Centrumhuset med sina 55 år och som ännu inte har hittat sin identitet och själ. Så ser alla 50-talshus ut. Tänk, om de gamla byggnaderna som revs, hade fått stå kvar – vilken vacker stadsbild det skulle vara, de gamla husen väcker känslor och skapar ett intresse.

Vad blev det av Domusbyggnaden – den cementkloss från 60-talet som vi minns hade hinkar i taket. Är Du stolt över byggnadens utseende?

Tempobyggnaden vid Lilfjärden är inte det varuhus det var tänkt en gång i tiden. Halva byggnaden står dessutom tom. Badhuset kommer snart att gå till förgängelsen. Hemköp, hur länge blir det kvar i Bryggeriet? – de ville ha bättre parkeringsmöjligheter och Du har redan rivit ett gammalt hus för att gå kraven till mötes.

Du har för alltid förändrat vår stad.

Nu står Varvet och Hamnen i tur att moderniseras . . .

Sunfabs exponeringsläge

Sunfabs exponeringsläge, som uppges i motiveringen, kommer inte att förbättras med de förslag till förändringar som hela Varvetområdet står inför. Sunfabs huvudbyggnad står dessutom med sin neonskylt på taket på den högsta punkten på hela området. Vill man förbättra exponeringen görs det med förändringar på den egna byggnadens tak. Dessutom är Sunfabs kunder i Hudiksvall en liten marknad för företagets produkter. Produkter som till största delen exporteras.

Strax norr om Sunfabs industribyggnader (se flygbilden) har parkeringsutrymme reserverats för företagets kunder och personal. Ett ingrepp som inte nämnvärt påverkar områdets historiska karaktär (sjöbodarna).

Sunfab har på ett föredömligt sätt byggt nya industrilokaler och ansträngt sig att anpassa nybyggnationen till omgivningen och den historiska mil-

Flygfoto över Varvsområdet och Sunfabs industrier.

jön. Det vore önskvärt att kommunen har samma värdering och ambition när området exploateras. Eller har Sunfabs och järnhandlarens ansträngningar att anpassa sina nybyggnationer varit förgäves ?

Småbåtshamnen och Järnhandlaren

Småbåtshamnen behöver byggas ut, står det i motiveringen till områdets förvandling.

En av de befintliga sjöbodarna, kan byggas om till servicebyggnad för gästhamnen, framgår det utav visionen.

Kommunen har helt nyligen sålt ut sitt fastighetsbestånd, däribland samtliga sjöbodor som idag står i privat ägo. Hur kan man då i en detaljplan göra en sjöbod till servicebyggnad för småbåtshamnen ?

I bottenvåningen i det nya fyrvåningshuset skall finnas lokaler som har entréer och skyltfönster mot Sjögatan. Utsikten tas tillvara genom stora fönsterpartier mot vattnet.

Järnhandlaren anpassade sin byggnad till den angremsande miljön

Marken har idag låg exploateringsgrad, står det . . .

Byggnaden står på Varvsgatan och står stadigt – inga sprickor eller skador syns på byggnaden. Men, marken har sjunkit ordentligt.

Inne på gården på gamla gatuförrådet har man fått gjort ett par extra trappsteg för att entrén skall nå ner till marken.

Det här är entrén in till gamla förmanskontoret.

Marken har på kort tid sjunkit. Här ser vi ingången till materialförrådet.

Med 15 års erfarenhet som hyresgäst i kommunens lokaler på Varvet har en del iakttagelser gjorts om den omkringliggande markens beskaffenhet.

Byggnaderna som idag är rivningshotade står på en relativt stadig grund – troligen är marken de står på, ”pålad”.

Den gamla smedjan som var mitt hyresobjekt gungade betänkligt när större fordon passerade i närheten.

Värre är det med gator och gårdsplaner.

Marken har på mindre än 2 decennier sjunkit 1-2 decimeter. Inne på själva området finns minst 2 st. större oljetankar nedgrävda som troligen har läckt. Taxi som använde den ena som bränsletank för sina fordon, fick vatten i bränslet och driftstörningar i fordonen som följd.

Den andra tanken är en spilloljetank.

På Nederlagsgatan finns en stor tank nedgrävd för det bränsle som fastigheten behövde för sin uppvärmning. Troligen är det läckage även på den tanken, för frekvensen av påfyllning av oljan ökade dramatiskt. Man kopplade bort tanken och ställde en 10 kubikmeterstank i ett av garageutrymmena mot Nederlagsgatan.

**Sanera gärna området, riv byggnaderna !
Istället för nya byggnader, gör det till en
parkanläggning och ett strövområde !**

Det är ibland långa irriterande väntetider för att korsa Hamngatan. Det råder redan nu en livlig trafik i området kring Varvet. Skall nu området exploateras och fler företag etablera sig i den redan ansträngda trafiksituation måste kommunen anpassa Hamngatan att klara av en större trafikintensitet.

En vanlig syn vid småbåtshamnen. Det sjuder av liv och rörelse vid tiden för sjösättningen av båtarna. Då räcker inte de ordinarie parkeringsplatserna till.

Vi fick besök på våra arbetsplatser

Alla intresserade politiker blev inbjudna till Varvet för en presentation av företagen i det rivningshotade området.

Lennart Rudolpi i samtal med representanter för Hudiksvalls Tidning och Moderaten Håkan Rönström.

Företagaren Jonas Holm berättar på mötet att han har erbjudits lokaler av järnhandlaren i de nya byggnaderna

Bostäder på Varvet.

Det skulle bli bostäder på Varvet.

Sunfab ingrep 2006 och uttalade sig oroande över kommunens planerade utveckling av Varvetområdet. Ett samtal som medförde att kommunen nu skrinlade alla planer på ett bostadsbyggnad i området.

De 11 hyresgästerna värdade via ett medborgarförslag om att få förvärva området och i samråd med kommunens planerare renovera byggnaderna, sanera området och göra det till en trivsamt park och strövområde för allmänheten.

Den åtgärden skulle skapa arbetstillfällen och säkra arbetstillfällen för de 18 människor som hade sin utkomst av lokalerna på Varvet.

Det blev inte så, någon i kommunens projektgrupp trodde inte att hyresgästerna hade ekonomiska förutsättningar till den lösningen och i kommunstyrelsen röt ordförande i det största politiska partiet sig rött i ansiktet och sa att ” så här värdefull mark kan man inte sälja”, men . . .

Järnhandlaren behöver expansionsutrymme

Vid ett möte som Varvets hyresgäster arrangerade den 4 maj 2006 och som kommunens intresserade politiker deltog i, fanns även järnhandlaren Lennart Rudolpi med.

- För att förhindra att konkurrenter etablerar sig på Varvetområdet är jag intresserad att förvärva mark. – sa Lennart Rudolpi.

Jonas Holm, politiker och företagare (JP färg) har långt gångna förhandlingar med järnhandlaren om att få hyra utrymmen i de nya lokalerna.

Järnhandlaren har behov av expansionsutrymme, står det i kommunens vision i den nya detaljplanen.

Hudiksvall, en småföretagarvänlig kommun ???

Skall diskussionen om stadens miljö bli konkret, räcker det inte med att säga ifrån inför det man inte vill ha, man måste skaffa sig en idé om hur det skall göras istället. Vi behöver visa hur alternativet skall göras.

Som en hjälp i det arbetet finns en fantastisk rik uppslagsbok uppslagen, men tyvärr tittar nästan ingen i den.

Uppslagsboken är den stad som finns kring oss idag.

Det finns mängder av exempel på miljöer som vi vet att vi tycker om eller inte tycker om, hus som är vackra eller fula, platser som är spännande eller trista.

Roland Waax

Långgatan 32

824 52 Hudiksvall

Tel: 0650 – 126 00

Alt: 070 – 357 02 95

roland@waax.se

Under vintern 2007 har jag deltagit i en kurs i ämnet **Arkitekturs teori och historia**. Arrangerad av Högskolan i Gävle.

I min strävan att hitta kunskap och dokumentation för min förkovran, tillbringade jag många timmar på biblioteket.

Inte utan stolthet kunde jag finna att man i flera av böckerna om arkitektur hade Hudiksvalls arkitektur, byggnader, och kulturhistoria som referens.

Läs ett klipp ur arkitektboken här nedan, låt texten ge dig samma känsla jag fick när jag läste om min stad Hudiksvall, känn samma stolthet som jag !

Det är min förhoppning att våra planerare visar mer respekt för vår kulturhistoria och på ett bättre sätt anpassar byggnaderna i den attraktiva miljö som Varvet utgör.

Vänligen

Roland Waax

Andra värdefulla miljöer i Hudiksvall

Texten hämtat från boken **Den svenska staden**

- författare: T Hall / K Dunér

Omkring 1820 slog en ny hustyp igenom, som sedan kom att dominera den förnämre arkitekturen i många städer.

Ett av de allra ståtliga exemplen på denna byggnadsstil är den Trönska gården i Hudiksvall (1818-26), vars bottenvåning nyligen återställdes i sitt ursprungliga skick.

Tyvärr finns i många städer bara små och obetydliga rester av panelarkitekturen bevarade. De största och finaste gårdarna har på många håll fått ge plats för varuhus och bankpalats. Beger man sig till Östra Storgatan i Hudiksvall går det att föreställa sig hur de förnämsta delarna av staden en gång såg ut, om man tänker bort vissa nyttillskott.

I Hudiksvall kan man tydligt se hur en lokal tradition successivt har utvecklats, från relativt enkla panelhus med låga brutna tak efter branden 1792, över en strikt symmetrisk och regelbunden klassicism under 1810-talet, till en rikt blomstrande 1820-tals arkitektur.

På de förnämsta gårdarna skärptes anspråken till en rik, stundom mycket invecklad arkitektonisk uppbygg-

nad, där man visade stor förmåga att välja olika dekor för olika hus, beroende på helhetsarkitekturen. Det hela utmynnade i bygget av en serie gårdar med två framsidor, en åt gatan och en åt hamnen, där även uthusen inarbetades i en för svenska trästäderna unik terrassararkitektur. Den mest fulländade av dessa terrassgårdar blev den sist byggda, den Brunnska apoteksgården från omkring 1850.

Trönska Gården - Storgatan i Hudiksvall